

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj se pošljajo izključno uredništvu, oglaševalcem in denar pa upravnisti. Rokopisi se ne vračajo. Nežrakovna pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk: Tiskarna "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 321. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Med Poljsko in Litvo

VARŠAVA, 8. okt. 1927.

Severno-vzhodna Evropa ima mnogo bolnih točk. Ena med njimi je vprašanje Vilne, ki zadržuje razmerje med Poljsko in Litvo že ves povojni čas. Obe državi naglašata svoje pravice do tega mesta in njegove okolice. Sedaj je Vilna del Poljske, a Litovci, sosede Poljske, je nekakšna tega mesta tako razkazala, da izjavljajo, da je priateljstvo med Litvo in Poljsko izključeno, dokler Poljska ne vrne Litvi Vilne.

Radi boljšega razumevanja tega spora, ki je tako oster, da stalno ogroža mir v tem delu Evrope, naj sledi tu nekoliko podatkov o Vilni. Vilna je bila skozi stoletja glavno mesto svobodne Litve. Seveda pa se ne sme pri tem pozabiti, da je bila Litva od lubelske unije dalje združena s Poljsko v eno samo monarhijo. Tako je postala Vilna važno središče ne samo litovske, temveč tudi poljske kulture. Vseučilišče Stefana Batori-ja je spadalo med najznamenitejše ustanove v vzhodni Evropi, a bilo je poljsko. Z Vilno je v tesni zvezi zgodovina poljskega preporoda in istotako zgodovina borbe Poljakov za osvoboditev izpod Rusije.

V začetku preteklega stoletja je bila Vilna najznamenitejša poljsko kulturno središče sploh in tam so delali in živeli slavni poljski možje kot Mickiewicz, Slowacki in Moniuszko. V Vilni tudi prevladuje poljski živelj. Od 190.000 prebivalcev je 100.000 Poljakov, 67.000 Židov, 10.000 Rusov, a ostali so Litovci in Belorusi. Litovci v Vilni zelo malo, morda kakih 2000 duš. Povodom zadnjih volitev je zbrala litovska lista samo 500 glasov.

Po zaključku svetovne vojne Vilna ni bila dodeljena Poljski. V l. 1920. pa je postavil poljski general Żeligowski vso svetovno javnost pred gotovo dejstvo s tem, da je nepravilno vojaški zavzel to mesto. Litva je tedaj protestirala v Parizu, toda veleposlaniška konferenca je končno priznala Vilno Poljski. Litva je ostala zatem s Poljsko v vojnem stanju in vsi poskusi, da bi se sklenil med obema državama kak sporazum, so propadli, kajti v Kovnu, glavnem mestu Litve, stojijo na stališču, da se mora Poljska za vselej odreči Vilni in jo priznati kot glavno mesto Litve.

Seveda je ta zahteva za Poljsko nesprejemljiva, kajti mesto je v narodnem pogledu poljsko. Znano je, da se Anglija in Francija — v bojazni pred nemškim in ruskim poseganjem v to vprašanje — trudita v prid sporazumu ter gledata, da bi se doseglj najprej gospodarski in potem politični sporazum. Toda vsa prizadevanja so za sedaj obsojena na neuspeh, kajti Litva vztraja na svojem stališču, dokazujoč, da bi se ne bilo smelo rešiti vprašanje Vilne narodnostno, temveč teritorialno, t. j. na podlagi nekdanje državne pripadnosti. Poljska to stališče kot rečeno, odločno odbija.

Kljub skrajni ostrosti tega spora pa se je bil razširil toliko v poljskih krogih tudi v litovskih listih pred par meseci glas, da so se začeli odnosi med Poljsko in Vilno naglo boljati. To je bilo posebno ob času obiska znanega litovskega javnega delavca vseučilišnega profesorja v Kovnu Herbaczewskega. Ta je obiskal Poljsko z odobrenjem litovskega ministrskega predsednika in cele vlade. Cilj njegovega obiska pa je bil, da stopi s poljsko javnostjo v tesnejše stike in da se pouči o njenem razpoloženju napram Litvi. Prof. Herbaczewski je podal ob času svojega bivanja na Poljskem več zelo optimističnih izjav, ki so napravile na poljsko javnost velik vtis. Obisku maršala Piłsudskega v Vilni, kjer je bil pred velikimi počitnicami, se je pripisovala tedaj velika politična važnost. Vsi so bili v Varšavi nekako prepričani, da se bo vendar našla pot za zblizanje med Varšavo in Kovnom, če ne ravno pot, ki pripelje do trajnega sporazuma, vendar pa taka, ki bi dovela do realnejših političnih odnosov med obema državama.

V zadnjem času pa se je zopet pokazalo, kako je poljsko-litovski spor v resnici skoro neozdravljiva rana. V Litvi je bilo pred dnevi nepravilno odpuščenih kakih 300 poljskih učiteljev, in to z motivacijo, da ne poznajo litovskega jezika. Odpušteni učitelji so bili nato internirani, a vse poljske šole so bile zaprte.

Poljska je odgovorila na te ukrepe z represalijami. V Vilni je dala zapreti 11 voditeljev litovske manjšine in 10 litovskih duhovnikov. Obenem je vlada zaprla 46 litovskih šol, a njihovi ravnatelji so postavljeni pod obtožbo, da so uganjali protipoljsko propagando.

V obeh državah je zavladalo veliko vznemirjenje. Ves litovski tisk vodi živo borbo proti poljski politiki, a v Varšavi proglašajo večina velikih listov brez ozira na stranke postopanje litovske vlade za novo izzivljanje. Poljske stranke v Vilni prirejajo velika protestna zbiranja, a litovske politične stranke se pripravljajo na odgovor, ki bo že itak kočljiv položaj skrajno nevarno zaostрил. Pripravlja se namreč nova litovska ustava in v tej listini se imajo naglasiti pravice Litve do Vilne na ta način, da se Vilna proglasi v ustavi sami za glavno mesto države.

Kot se vidi, je vprašanje Vilne res neozdravljivo bolna točka v odnosih med obema državama.

Protest poslanika Bodrera pri jugoslovenski vladi in «Giornale d'Italia»

RIM, 11. «Giornale d'Italia» prinaša pod brzojavno vestjo o protestu italijanskega poslanika v Beogradu generala Bodrera, ki je bil tozadevno pri jugoslovenskem zunanjem ministrstvu sledeč kratko komentar:

«Događilo se je v resnici, da so o priliki pogreba jugoslovenskega generala demonstrirali in da je bilo slišati iz množice sovražne klice proti Italiji.

Naš minister Bodrero je obrnil pozornost gospoda Marinkovića na te demonstracije in je ravnal popolnoma pravilno. Prav zares ne razumemo, kaj neki ima opraviti Italija z macedonskim gibanjem in balkanskimi dogodki, ki razburjajo Jugoslovence. Tudi ob tej priliki se pojavlja ono protitalijansko sovraštvo, ki se je spremenilo naravnost v besnost na oni strani Jadrana. Toda napram takim izbruhom besnosti — smatramo, da je treba to povdariti — ostajamo popolnoma indiferentni.

Kardinal Billot

naj bi spet prevzel svoje prejšnje mesto?

RIM, 11. Rimski list «Brillante» poroča: V poslednjih dneh se je pričelo v Vatikanu spet živahno diplomatsko življenje. Uradni buletini so zamočali, da je prišlo v Rim več papeških nuncijev, da konferirajo s papežem. Povodi za te posebne avdijske pri papežu, v katerih je sprejel zastopnike svete stolice pri inozemskih vladah, so različni, in avdijske same so le znak, da se je, kot rečeno, pričelo živahno delovanje vatičanske politične diplomacije. Kot izgleda, pravi rimski list, bo kardinal Billot, ki je stopil v samostan, pozvan, naj spet sprost svoje prejšnje mesto. Demisije kardinala Billota, rektorja francoskega semenišča v Rimu La Floc in njegovih tovarišev, so morale napraviti na vatičansko politiko velik vtis in rimski list dostavlja, da je temu dokaz molčanje vatičanskega uradnega glasila.

V poslednjem času je bilo napovedano, da bo bržkone izdana papeška okrožnica, ki naj bi se nanašala na obrambo cerkve in katoliških dogem nasproti francoskemu nacionalizmu. Sedaj pa govori v vatičanskih krogih, da bo mesto eniklike papeža na prihodnjem tistem konsistoriju podal tozadevne izjave. Tajne seje konsistorija se ima — glasom teh govoric — udeležiti tudi kardinal Billot.

Priprave za zasedanje ministrskega sveta

RIM, 11. Bliznjemu zasedanju ministrskega sveta, ki bo imel tri ali štiri seje, pripisujejo ve-

lika važnost. Poleg običajnega poročila načelnika vlade o zunanji in notranji politiki bo na dnevnem redu tega zasedanja še mnogo drugih važnih zadev, ki se proučujejo in skrbno pripravljajo v raznih ministrstvih. Naučno ministristvo bo predložilo na tem zasedanju ministrskega sveta v odobritev odredbo, po kateri bodo točno določena mesta za polaganje doktorskih izpitov, kakor to predvideva zakon, ki je bil nedavno uveden.

Komunisti Masoani pri načelniku vlade

RIM, 11. Danes je sprejel načelnik vlade on. Mussolini glasbenika Petra Mascagnija, ki namerava odpotovati v Nemčijo, kjer bo dirigiral nekoliko koncertov. Njega pa se bo podal v Prago, kjer bo dirigiral Verdi-jevo «Requiem». Načelnik vlade je tekom sprejema pokazal živo zanimanje za delovanje priznane mojstra.

Konferenca za ukinjenje carinske borbe med Hamburgom in Trstom napovedana za konec oktobra

RIM, 11. Kakor doznava agencija «Radio Nazionale», se bo vršil konec tega meseca na Dunaju sestanek zastopnikov italijanskih, jugoslovenskih, avstrijskih in čeških železnic. Na tem sestanku bodo razpravljali o odklonilnem stališču, ki ga je zavzela Nemčija napram češkemu kompromisnemu predlogu, glasom katerega naj bi se tarifni severnih nemških in jadranskih pristanišč določili in uredili za daljšo dobo.

Koncem tega leta poteče premirje, s katerim se je zaenkrat prekinila tarifna borba med Hamburgom in Trstom. Zato bi bilo potrebno, še tekom tega leta doseči za obe strani ugoden sporazum, ki naj bi preprečil nadaljevanje tarifne borbe.

Pogajanja med Vatikanom in Čehoslovasko

RIM, 11. Agencija «Radio Nazionale» poroča, da so pogajanja med Čehoslovasko in Vatikanom glede cerkvenega imetja in novih škofij že v toliko napredovala, da je stalni zastopnik Vatikana češki vladar že konkretne predloge. Sedaj se priključuje s strani čehoslovaške vlade protipredlogi. Cím se povrne v Rim čehoslovaški poslanik pri Vatikanu Krofta, se bodo pogajanja nadaljevala in zaključila.

Znižanje potniških tarifov na zračni progi Rim-Benotke

RIM, 11. Zračna prometna družba «Transadriatica» je sklenila občutno znižati potniške in blagovne tarife na zračni progi Rim-Benotke. Od 16. oktobra dalje bo stal vozni listek za progo Rim-Benotke 375 lir za osebo; za prevoz 1 kg prtljage bo treba plačati 5,75, 1 kg blaga pa 4,25 lir.

Nov proces proti komunistom se bo vršil pred posebnim tribunalom

RIM, 11. V soboto se bo pričel pred posebnim tribunalom za zaščito države proces proti voditeljem komunističnih organizacij. Zatoženi so bivša poslanca v italijanskem parlamentu Grieco in Molinelli, dalje Primo Bernardini, Arturo Tonon, Armando Mancinetti, Fran Innamorati, Jakob Pellegrini, Marij Angelucci in Rihard Ravarngan. Obtoženi komunisti se bodo morali zagovarjati radi zarote proti državni oblasti, radi ščuvanja k razrednemu sovražstvu in radi žaljenja prvega ministra on. Mussolinija.

Albanska vojaška mislija bo ustanovljena v Rimu

RIM, 11. «Giornale d'Italia» prinaša v svoji današnji številki iz Tirane vest, da je predsednik albanske republike Ahmed beg Zogu podpisal odlok, po katerem se bo ustanovila v Rimu albanska vojaška mislija. Za načelnika mislije je bil imenovan Ekrem beg di Libohova, ki bo že tekom prihodnjega tedna zavzel svoje mesto. V Rimu ga bo sprejel v avdienci načelnik vlade.

Libohova je bil pred leti albanski poslanik v Rimu, kjer prebiva z vso družino že 12 let. Omenjenemu rimskemu listu poročajo istotako iz Tirane, da

je po tjakaj došlih vesteh v Parizu nenadoma umrl albanski dijak Walter Bekir, ki je l. 1922. poskušal ubiti sedanjega predsednika albanske republike Ahmed bega Zogu. V poslednjem času so videli Bekirja večkrat v bližini albanskega poslanstva. Sklepali so, da je bržkone nameraval poskusiti nov atentat proti zastopniku albanske republike pri francoski vladi. Če je zares imel podobne namene, pravi vest, mu jih je prekržila njegova nenadna smrt.

Potres v Rimu

RIM, 11. Danes okrog 15.45 je bil zaznamovan v Rimu rahel potres. Nekoliko močnejši sunek so občutili v višjeležečih delih mesta. Čeprav sunek ni bil bogve kako močan, so prebivalci vendar opazili, kako so se nenadoma pričele tresti šine, luči in tudi poslopja. V Trasteveru so baje mnoge matere zapustile stanovanja z otroci vred in so se ti poslednji preplašeno jokali.

Na geodinamičnem observatoriju so naznanili, da so aparati ob 15.45 zaznamovali potresni sunek, ki je trajal 15 sekund. Potresni sunek se je valovito širil v smeri od vzhoda proti zapadu. Po jakosti spada današnji potresni sunek v četrto stopnjo Mercalijeve potresne lestvice. Sunek ni povzročil nikake škode, prebivalstvo je bilo le malo prestrašeno.

Občutnejši je bil potres v pokrajinah Frosinone, Tivoli, Caprano in Aquili. Še najbolj so ga zaznali v mestu Avezzano, kjer je prebivalstvo preplašeno bežalo na ulice in trge. Toda tudi tu je bil, kot povsod drugod, le strah. Škode potres ni povzročil nobene.

Odgovor sovjetske vlade

na francosko noto

PARIZ, 11. Glasom poluradnih vest iz Moskve je odgovor sovjetske vlade na poslednji francoski noto že sestavljen. Poslanik Rakovski bo iz Pariza odpoklican samo radi tega, da se ne poostrijo odnosi s francosko vlado. Dekret za odpoklic sovjetskega poslanika v Parizu je sinoči podpisal predsednik sovjetskega izvrševalnega odbora Kalinin. Rakovski ne bo opustil svoje diplomatske kariere in bo nastavljen pri kakem drugem sovjetskem poslanstvu. V Parizu pričakujejo z velikim zanimanjem odgovor sovjetske vlade.

Medtem nadaljuje komunistična stranka svoje delo. Po vojašnicah in vojaških bolnicah, med mornarje in jetnike se razdeljujejo in širijo komunistični letaki in časopisi. Na železniški postaji Lille je bilo zaplenjenih 43.000 izvodov nekega komunističnega časopisa, ki nosi naslov: «Novine». S tem listom nameravajo komunisti širiti svoje ideje med francoskimi vojaškimi novinci.

Davidovičev govor v demokratskem poslanskem klubu

BEOGRAD, 11. Sinoči se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri je imel načelnik stranke Ljuba Davidovič daljši govor. Ljuba Davidovič je podal ob tej priliki več izjav proti sedanjim vladni koaliciji. Dejal je, da je najboljši izhod iz sedanjega položaja koncentrijska vlada, ki bi bila edino jamstvo, da se doseže enakopravnost vseh državljanov in uvede zakonitost. Koncentracija vlade bi omogočila tudi izvedbo gospodarskega programa. Davidovič je izjavil, da ima za sestavitev koncentrijske vlade že pristane nek vseh poslanskih skupin, ki pridejo v poštev, predvsem privolitev Hrvatske seljačke stranke in SDS.

Pogajanja za nemško-madžarsko trgovinsko pogodbo se pričnejo drugo leto

BUDIMPEŠTA, 11. V vladnih krogih se zatrjuje, da se bodo pričetkom l. 1928. pričela pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Nemčijo in Madžarsko. Kraj in pričetek pogajanj še ni bil točno določen.

De Rivera dementira vesti, da bi se bila Španija odpovedala Maroku

MADRID, 11. Agencija «Fabra» je javila, da je načelnik španske vlade general Primo de Rivera odločno dementiral vse vesti, po katerih bi naj bil dal več pomembnih izjav poročevalcu londonskega lista «Sunday Times». Glasom teh izjav, ki jih je objavil omenjeni londonski list, se je general de Rivera izrazil napram njegovemu poročevalcu, da se bo Španija odrekla svojim pravicam v Maroku, da se bo on še večkrat sestel s Chamberlainom in v to svrhu celo potoval v London ter da se bo severno-afrisko vprašanje med Španijo in Francijo s posredovanjem Anglije ugodno rešilo in uredilo.

Bombni atentat v New Yorku

PARIZ, 11. «Chicago Tribune» je prinesla vest, da se je pripetil v predpretekli noči v New Yorku teroristični atentat. Tri ženske, en moški in en otrok so bili ubiti, 12 oseb, med njimi 9 otrok, pa je bilo ranjenih. Bomba se je razpočila v veži neke palače.

Newyorška policija je dognala, da so atentatorji nastavlili dve bombi, od katerih je ena eksplodirala. Domneva se, da je moški, ki je našel tam svojo smrt, eden izmed atentatorjev. Oblasti so prijele dva osumljenca mladeniča.

Guverner Cirenaike pride v Rim

SIRAKUZA, 11. Iz Bengasije je prispel danes na parniku «Porto di Alessandretta» guverner Cirenaike gospod Teruzzi. Spremlja ga general Mezzeti. V pristanišču so ga sprejeli zastopniki oblasti. Jutri bo nadaljeval svojo pot v Rim.

Boji na Kitajskem

PEKING, 10. Bitka, ki se je pričela dne 9. oktobra med vojsko maršala Čang-Tso-Lina in četami južnih nacionalistov na fronti Čeng-King ob železniški progi Čeng-King-Hankov, se je končala danes s popolno zmago maršala Čang-Tso-Lina. Čete južnih nacionalistov so se pričele umikati proti jugu.

Polet Pariz-Buenos Aires

Francoska letalca Costes in Le Brix v San Louis v Senegal. SAN Louis (Francoski Senegal). 11. Francoska letalca Costes in Le Brix, ki sta včeraj ob 9.40 jutraj odletela z letališča Le Bourget, sta pristala v San Louisu danes dopoldne ob 11. uri, ne da bi

DNEVNE VESTI

Prostitev dijakov iz novih pokrajin od pristojnih na trgo linski univerzi

Rektorat kr. trgovinske univerze sporoča: Dijaki italijanski državljani, pripadniki družin, ki bivajo na ozemlju zadrške, reške, istrske pokrajine, dalje v goriskem, gradiškem, idrijskem, postojanskem, bolcanskem, briksenškem, mevranskem, kavalskem in dalmatinskem okrožju, ki so bili vpisani kot redni slušatelji za akademsko leto 1925-26, in ki želijo biti deležni olajšav, ki jih določa kr. odlok-zakon od 7. januarja 1926, št. 135, se pozivajo, da vložijo do 31. oktobra 1927. prošnjo za povrnitev plačanih šolskih pristojbin. K prošnji naj se priloži državljanski list in potrdilo o bivališču.

Prošnje, ki se vložijo po 31. oktobra 1927, se ne bodo jemale v obzir.

Sindikalni prispevki

Ker se širijo netočne vesti o razdelitvi sindikalnih prispevkov, smatra ministristvo za korporacije za primerno opozoriti na sledeče: V skladu s čl. 5. zakona od 3. aprila 1926, št. 563 imajo postavno priznana udruženja pravico naložiti vsem delodajalcem, delavcem, rokodelcem in profesionistom, ki jih predstavljajo, leten prispevek v višini, kot je določeno v omenjenem členu, toda sredstva, ki se tako zberejo, se porabijo pretežno v določene namene, ki so izključno v interesu plačevalcev. Na podlagi čl. 18. kr. odloka od 1. julija 1926, št. 1130 so za omenjena udruženja obvezni izdatki za sindikalno organizacijo, za gospodarsko-socialno pomoč, za moralno-versko pomoč, za nacionalno in profesionalno vzgojo ter za ustanovitve

se bila med potjo kje ustavila. — Razdalja med Parizom in San Louisom znaša v zračni črti 4300 km. Oba letalca nameravata preleteti začrtano pot iz Pariza v Buenos Aires v štirih etapah: San Louis, Pernambuco, Rio de Janeiro, Buenos Aires. Pot iz San Louisa v Pernambuco ju bo vodila preko južnega Atlantskega oceana in bosta morala preleteti nadaljnjih 3200 km. Celotna zračna proga med Parizom in Buenos Airesom znaša 11.350 km. Letalo je opremljeno z radiotelegrafičnim aparatom.

Cim je letalo pristalo v San Louisu so francoski mehaniki takoj pregledali motor. Oba letalca bosta bržkone še danes pred polnočjo nastopila svoj polet preko Atlantskega oceana.

Politične beležke

Budimpeštanski mestni proračun za leto 1928.

Po dolgem času se je sedaj prvič dogodilo, da je proračun budimpeštanske občine pravčasno dovršen. Ta proračun, o katerem razpravljajo sedaj budimpeštanski mestni očetje, izkazuje, da bodo stroški v letu 1928. nekoliko večji napram stroškom v minulemu letu. Redni dohodki so proračunjeni na okoli 176 milijonov pengov, izredni na 24 milijonov, torej skupno okoli 200 milijonov pengov. Redni izdatki pa bodo znašali 175 milijonov pengov, izredni pa okoli 25 milijonov, skupaj okoli 200 milijonov. Prebitek znaša 2.671 pengov. Proračun je razdeljen na 13 postavk, od katerih je le 5 aktivnih, dočim so ostale pasivne. Občinska blagajna ima sledeče stroške: šole 34 milijonov, m. in promet 25 milij., uprava 25 milij., mestna snaga 11 milij. itd. Njeni dohodki so pa sledeči: javna posojila 37 milij., splošni davki na trgovino 20 milij., občinski davki 20 milij., užitinski davki 135 milij., davek na obrt 105 milij., dalje davki na cestni promet, elektriko i. dr.

Brezposelnost na Bolgarskem

Glasom podatkov bolgarskega trgovinskega ministristva je število brezposelnih v Bolgarski v zadnjem času zopet poskočilo, in sicer od 1. julija do 1. septembra od 71.855 na 75.241. Največ brezposelnih je v Plovdivu, ker je tamošnja tovarna tobača odpuštila veliko število delavcev. Ministristvo za trgovino in obrt pripravlja razne ukrepe, ki naj bi olajšali brezposelnost; med drugim namerava v ta namen omejiti tudi takozvani urbanizem, t. j. dotok poljedelskih delovnih moči v mesta.

KOLUMBIJSKI KONSUL V TRSTU

Gospod Pedro Luis Belmonte je bil priznan kot konsul Kolumbije s sedežem v Trstu v pričakovanju podelitve običajnega konsulskega ekskvatorja.

RAZPUŠČENO DRUŠTVO

Z odlokom tržaškega prefekta je bilo razpuščeno izobraževalno društvo «Tabors» v Dolenji vasi z motivacijo, da njegovo delovanje ni v skladu z nacionalnim redom.

TRŽAŠKI BLAGOVNI TRG

11. 10. 1927.

Trg nekoliko šibkejši od zadnjih dni. Kupčevanje je tudi bilo nekoliko mrtvo, vendar pa ni mnogo blaga zaostalo.

Cenik je bil danes sledeči:

Zelenjava: rdeča pesa za kuho 120 lir za stot; navadna pesa 40—140; korenje 80—120; navadno zelje 50—80; vrzote 100—140; čebula 60—80; fižol v stročju 140—250; fižol v stročju za lučenje lisat in svetlorumen 140—240; ločike 100—300; malancane 50—120; zelenordeča paprika za kuho 60—100; krompir 55—75; veliki zeleni poper 110—120; specijalni pozni grah 420—450; paradiznik 50—140; radič 40—440; šelen 100—200; spinacea 80—240; cvetno zelje 200.

Sadje: Jabolka 55—320; hruške 65—280; kostanj 80—150; fige 100—180; limone 34—55 za zabor; kutne 70—140; orehi 200—350; breskve 400—500; češnje 180—220; grozdje 90—360.

Cene brutto per netto. Na drobno so cene za 20% višje.

Iz tržaškega življenja

Samomor starega čevljarja.

Včeraj zjutraj so otroci, ki so se igrali na nekem travniku v bližini ulice Montecurco, našli med grmovjem truplo starega, bomo običnega moškega. Otroci so prestrašeni zbežali in obvestili o žalostnem odkritju ljudi. Kmalu so svedeli za stvari tudi otroci, ki so se takoj podali na lice mesta, kjer so ugotovili, da gre za samomor; poleg neznanca je namreč ležala steklenica z ostanki karbolne kisline. Truplo je očitno ležalo tam že več dni, kajti na njem so se že pojavili znaki razpadanja. Pri samomoručniku so našli nekatere osebne listine, na podlagi katerih je bilo mogoče dognati njegovo istovetnost; je to 67-letni brezposelnost čevljar Bernard Wraninger, stanujoč v ulici S. Marco št. 24. Kakor so pozneje ugotovili otroci, ki so se podali na omenjeni naslov, je Wraninger manjkal z doma že od sobote. Sestra, pri kateri je nesrečni čevljar stanoval, je povedala, da je bil Wraninger že del časa brezposeln in je radi tega živel v veliki bedi. Baš te žalostne razmere so ga najbrž tudi dovele do obupnega koraka.

Po obvestitvi izvidu je bilo truplo samomoručnika prepeljano v mrtvašnico na pokopališče pri Sv. Ani.

Po slabi tovariljili.

42-letni težak Anton Nesich, stanujoč v ulici Giulia št. 671, je pred sinočnim poplavljal z dvema tovariljima do pozne ure po raznih gostinah. Okoli 1. ure, ko so zapustili zadnjo gostilno, so ga imeli vsi trije vinski bratci precej pod kapo; novo vino jim je seveda razvezalo jezike in menda baš radi tega je prišlo med njimi do prepiranja, kateremu je kaj kmalu sledil pretep. Nesich je bil na slabšem, ker je imel dva nasprotnika, ki mu nista priznala. Najprej sta ga zdelala s pestmi, naposled sta ga parkrat krepko lopnila z nekim ostrim predmetom in mu zadala več globokih ran na glavi. Najbrž bi ga bila še hujše zdelala, da nista prihitela dva orožnika, ki ju je vpitje privabilo na »bojišče«. Po brezuspešnem zasledovanju Nesichevih tovarišev, ki sta se medtem spustila v beg in izginila, sta se orožnika vrnila k Nesichu, mu pomagala v neki avto ter ga spremljala na rešilno postajo. Tam je Nesich dobil prvo pomoč, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer mu je zdravnik rane zaživil.

Razne nezgode

12-letni Marijan Ražem, stanujoč v ulici Concordia št. 4, se je podal včeraj z materjo v Kozino, da bi se udeležil pogreba nekega sorodnika. Ob tej priliki je deček hotel tudi obiskati svoje sorodnike v Velikih kočah. V ta namen si je izposodil od deda kolo in jo ves vesolj ubral proti Materiji. Toda očitno ni dobro obvladal svojega jeklenega konja, kajti med potoma se je prevrnil z njim vred ter se pri tem precej hudo poobil po glavi. Neki avtomobilist, ki je kmalu potem privozil tam mimo s svojim avtomobilom, je dečka pobral in ga prepeljal v mestno bolnišnico. Tam je nezreli kolezar dobil potrebno pomoč, nato je bil — ker poškodbe niso bile nevarne — prepuščen domači negi.

— Zelo globoko je moral biti zamisljen 13-letni dijak Renato Pacifico, stanujoč v ulici Regina Elena št. 29, ko je včeraj popoldne šel po ulici Sanità. Na vogalu S. Giorgio se je namreč zaletel v niekega delavca, ki je nosil pod pazduho veliko šipo, ob katero je butnil z glavto ter pri tem zadobil več centimetrov dolgo, do kosti segajočo rano na čelu. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici, kamor je bil prepeljan z nekim avtomobilom.

— Z avtomobilom rešilne postaje je bil sinoči prepeljan v mestno bolnišnico 74-letni upokojenec Josip Moli, stanujoč v ulici XX. kolo 19. ure, ko je šel po ulici Pindemonte, spotaknil in padel tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo v stegno. Zdravit se bo moral najmanj kakih 7 tednov.

Tatinski obisk v stanovanju.

V začasni odsotnosti vdove Ivanke Colledani, stanujoče v Rocolu št. 1154, so se pred sinočnim neznan zlikovci vtihotapili v njeno stanovanje, vlomili omaro v spalni

sobi ter pobrali iz nje razne dragocenosti in nekaj perila v skupni vrednosti okoli 1700 lir. Colledani je javila tatvino orožnikom, ki sedaj pridno iščejo zlikovce.

Tržaško sodišče

Splavljenja.

Tržaški kazenski dvor je končno zaključil obravnavo proti babici Luciji Verlin iz Pirana, ki je obtožena, da je s tem, da je Angeli Pencu roj. Muscovich pripomogla do splavljenja, zakrivila njeno smrt. Obravnava je bila iz raznih vzrokov že večkrat prenešana.

Verlinova je bila aretirana na ovadbo soproga umrle, Mateja Pencu, ki je na obravnavi pojasnil, kako je začel sumiti, da mu je žena umrla po krivdi obtoženke. Pencova je namreč bila v drugem stanu že tretji mesec in je dne 3. septembra legla z groznimi bolečinami v spodnjem delu telesa v postelj, iz katere ni več vstala. Pencu je vedel, da je nekaj dni prej bila njegova žena pri obtoženki in da je imela usoden namen splavit. Zato je stvar naznanil karabinerjem. Na podlagi ovadbe je bilo telo umrle izkopano in podvrženo nekroskopičnemu pregledu, četudi je zdravnik, v katerega oskrbi je bolnica bila do njene smrti in sicer dr. Herman Kiedl iz Portorose, izdal spričevalo, da je Pencova umrla radi zastupljenja krvi. Komisija je pri pregledu dognala, da je Pencova res umrla na ponesrečenem splavljenju.

Verlinova se brani na poseben način. Že uvodoma pove, da je o vladba le maševanje. Ker se Verlinova ni odzvala pismu, s katerim je Pencu skušal z grožnjami izsiliti od nje večjo svoto denarja. Obtoženka pravi, da sploh ni poznala Pencove in njenega soproga. Pozneje je Pencu celo prišel k njej v hišo in jo ustmeno skušal izsiliti denar. Ona pa mu je odgovorila s tem, da mu je pokazala vrata.

Priča A. Coma, ki živi z obtoženko v divjem zakonu, potrjuje zadnjo trditve obtoženke in pristavi, da je tudi on pomagal pri odslavljanju neljubega gosta.

Tožitelj Matej Pencu ponovi obtožbo v celoti. Pove, da je takrat, ko je prišel k Verlinovi, rekel Comi, da bo stvar naznanil.

Vso priče pobijajo deloma trditve obtoženke. Državni pravdnik cav. Gargano je zahteval strogo obsodbo Verlinove. Ujemal se je pri tem z odvetnikom dr. Zennarom, zastopnikom civilne stranke.

Brani je odvetnik Giannini. Sodišče ni obsodilo Verlinove, pač pa jo je smatralo za sokrivno in ji radi tega prisodilo na 1 leto in 6 mesecev ječe.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Iz okrožne goriške prefekture

1) Ni zadržka (nulla osta) pri potnih listih.

Zadostuje izjava »ni zadržka« izdana od občinskega urada. Ni treba prilagati prošnje, zadostuje samo izjava. »Nulla osta« kolekovana s kolekom za dve liri.

Pri izseljevanjih pa ni treba niti tega koleka za dve liri.

2) Nabiranje za zrakoplov.

28. t. m. se zaključil nabiranje za zrakoplov. Zato poziva prefektura poteštate, naj podvzajo z nabiranjem prispevkov.

3) Obmejne izkaznice.

Tudi pri teh ni treba posebno prošnje, ampak zadostuje brezplačen »nulla osta« občinskega urada.

Prehodi preko meje veljajo samo oni, katere smo že zadnjič navedli.

4) Nadzorovanje vozil na paro.

Vsa županstva morajo na poziv goriške prefekture v najkrajšem času na njen sedež javiti s potrebnimi podatki vse industrijske družbe ter privatna podjetja, ki posedujejo kako vozilo na paro (lokomotive), službe v privatne svrhe, cestne tlačilnice, vlačilce na paro itd.; to pa v ta namen, da se napravijo potrebne spremembe v zapisniku parnih strojev, ki jih ima popisane železniški inšpektorat v Trstu.

Naznanilo jih, da so hranili vojni material.

V Lokovcu pri Cepovanu so bili naznanjeni oblastvom, ker so do-

bili javni organi pri njih obilo vojnega materiala iz svetovne vojne. Jernej Humar, star 47 let in Valentin Kuštrin, star 65 let.

Giganti v zapora

Zopet je oblast zaprla večje število ciganov, ki so skrivaj prišli čez mejo. Kot smo že poročali so goriške oblasti z vneto pričelo zasledovati številne trume ciganov, ki se potikajo po deželi, trgih in mestih ter so po večini le tatnaka zalega.

ČRNI VRH NAD IDRIJO.

Požar.

V četrtek 6. t. m., je ob 1 uri po noči izbruhnil v bližnjem Zadlogu požar, ki je vpepelil hlev posestnika Ivana Pivk po domače »pri Klančarju«. Ker je pričelo goreti ob uri, ko so vsi ljudje pri počitku, se je ogenj tako naglo razširil na celo stavbo, da niti živine ni bilo mogoče rešiti. Zadušilo se je v dimu par konj, 8 glav goveje živine in pet prašičev. Zgoraj je vsa kрма vozovi in vse poljedelsko orodje, ki se je nahajalo v prostorih pogorele stavbe. Z največjo težavo so ljudje obvarovali požara tudi bližnji dve hiši, kajti v teh krajih vlada vedno veliko pomankanje vode. Le požrtvovalnemu delu sedosov, gasilcev in nekaterih idrijskih rudarjev, ki so se nahajali v Zadlogu na dopustu, se je zahvaliti, da nista tudi ti dve hiši postali žrtev plamena. Zgoraj je tudi pastir, ki je spal na hlevu in o katerem sodijo, da je najbrže po neprevidnem ravnanju z lučjo zanetil ogenj; kajti plamen je najprej prodrl skozi sredino hleva. Posestnik, ki je bil zavarovan za malenkostno svoto 3.000 lir, trpi ogromno škodo, ki je gotovo nepojmljivo večja. Upamo da se bodo našla tudi usmiljena srca, ki bodo nesrečnemu pogorelcu priskočila na pomoč.

Znanost in umetnost

Nova ruska opera

Ruski skladatelj O. I. Bazilevskij je nedavno dovršil svojo novo opero, ki jo je zložil po znanem Tolstojevemu romanu »Oče Sergije«. Libretto je predelal V. P. Lebedev, ki se je pri tem strogo držal izvirnega teksta. Opera je bila komponirana za proslavo stoletnice rojstva velikega ruskega pisatelja in misleca, ki se je rodil — kakor znano — dne 28. avgusta 1828.

Vojni filmi v Rusiji

Kampanja za militarizacijo, ki se vodi v zadnjem času v sovjetski Rusiji, je dala nekaterim filmskim podjetjem pobudo, da so začela pripravljati nove vojne filme. Med te filme spadajo »Rdeča armada«, v katerem se opisujejo prigode iz življenja »rdečevojnikov«, »Razvedka«, ki opisuje špijonažo v svetovni vojni, dalje film »Vojni pes v službi rdeče vojske«. V najkrajšem času bo dogotovljen film »Tank«, ki nazorno tolmači, kako se v moderni vojni vojskuje s tanki in kako se je treba braniti proti njim.

Še vedno Lindberg

Počaščenja, s katerimi odključuje Amerikanci prvega zmagovalca Atlantskega oceana, se nadaljujejo. Višek se je po dosegu Lindbergovo simfonijo, ki jo je izvajal filharmonični orkester v New Yorku. Ta skladba ni samo posvečena letalcu Lindbergu, marveč si je nadela tudi nalogo, da tolmači vse dogodilje Lindbergovega poleta z glasovi. Skladatelj James Philipp slika v posameznih delih svoje skladbe posamezne prizore poleta, vzlet, brnenje motorja, boj z nevihto, vzkljanje velikanse množice na pariškem letališču. V orkestru sodelujejo najrazličnejša godala in pihala. Simfonija se pričinja z ropotanjem bobnov, ki naj bi predpodbijalo brnenje motorja, konča se pa s takim vriščem, pri katerem sodelujejo z vso silo vsi instrumenti, da ostane poslušalec še par dni po koncertu gluhi. Glasbeni veščaki in kritiki so mnenja, da se da s to Lindbergovo simfonijo primerjati edino le ona skladba, s katero se je v predkristusovi dobi porušilo zidovje mesta Jerihe.

Letošnja žetev na Bolgarskem

Po podatkih, ki jih je zbrala Bolgarska narodna banka, znaša letošnji pridelek živil v Bolgarski 1.964 milijonov kg napram 1.625 milijonom kg v minulnem letu, potemtakem za 339

ston, Black Bottom Ltd. Nadalje smo dobili iz Amerike križanke to so uganke, pri katerih se stavijo v prazna okenca črke in se tako sestavljajo besede navpik in pošev. Sedaj pa prihaja v Evropo nova igra vprašanj in odgovorov, ki je prodira v klube, družbe. Vsak dobi toliko in toliko vprašanj in čim več jih reši, tem bolj ga imajo tovariši v čislju. Nekateri listi že prinašajo posebno v nedeljskih številkih po več vprašanj, tičočih se vseh vrst vede in razpisujejo nagrade za pravilne rešitve.

Najbogatejši Irec

Umrli je v starosti osemdesetih let viscomte Edvard Iveagh, eden najbolj znanih pivovarjev na svetu in najbogatejši Irec. Ta bogataš je podaril milijone šterlingov v dobrodelne namene in je daroval london-skemu mestu velikanski park kenwoodski. Bil je svoje dni velik prijatelj angleškega kralja Edwarda VII, a tudi s sedanjim ga je vezala skupna ljubezen do lova. Zapustil je dvajset milijonov šterlingov.

Postrežljivo ravnanje

Ravnateljstvo london. gledališča Majestic-a je vpeljalo novotarijo, ki jo je običnost sprejelo z velikim odobravanjem. Onim ljudem, ki so čakali ure in ure pred gledališko blagajno, da dobe pravočasno vstopnico oziroma sedež za prvo predstavo neke nove igre, je postreglo z jedajo in pijačo. Že v zgodnjih urah se je bila vrstila dolga kača na listek čakajočih oseb pred blagajno. Vsi so bili prijetno iznenadeni, ko so nosili gledališki sluga do osebe do osebe kavo in zemlje. Za kosilo so dobili čakajoči zemlje z gnjatjo in zopet kavo. Popoldne pa prepečeno in čaj. Vse to seveda brezplačno. Na ta način namerava ravnateljstvo skrbeti, da bo gledališče vedno polno. Samo da ne bodo ljudje, ko se nasitijo in napijejo, zapustili kako tik pred blagajno in se odpravili domov.

Razne zanimivosti

Umoril šoferja

V bližini Dunaja se je izvršil umor, ki spominja na umor goriškega šoferja Batiča pred nekaj meseci. Viljema Horstena je najel neznan gospod, peljal se z avtomobilom skoraj do Mödlinga, tu na samotni cesti ga je ustrelil v tilnik in zbežal. Ker ni pobral neznanec mrtvega šoferja ne ure ne denarja, menijo redarji, da je bil povod maševanje. Dosej še niso dobili storilca.

Nova nadloga prihaja nad Evropo

Po svetovni vojni smo dobili iz Zedinjenih držav Severne Amerike poleg opominov, naj plačamo dolgove, tudi nekaj nadlog. Med te se štejejo v prvi vrsti zamorske pesmi in zamorski plesi kakor Jazz, Charle-

ston, Black Bottom itd. Nadalje smo dobili iz Amerike križanke to so uganke, pri katerih se stavijo v prazna okenca črke in se tako sestavljajo besede navpik in pošev. Sedaj pa prihaja v Evropo nova igra vprašanj in odgovorov, ki je prodira v klube, družbe. Vsak dobi toliko in toliko vprašanj in čim več jih reši, tem bolj ga imajo tovariši v čislju. Nekateri listi že prinašajo posebno v nedeljskih številkih po več vprašanj, tičočih se vseh vrst vede in razpisujejo nagrade za pravilne rešitve.

Preplaval Rokavski kanal

Rokavski kanal, ki leži med Severno Francijo in Južno Anglijo je preplaval Gleitz in sicer je rabila od rta Gris Neza na Francoskem do Folkestone na Angleškem 15 ur in 15 minut, kar je vsekakor lep uspeh, ako se pomisli na sedanje že precej hladno vreme.

Solne kopeli in davki

V indijski državi Haidorabad je mnogo ljudi, ki nočejo plačati davka. Da pride do plačila, si je davčni izterjvalec domislil to-le: Kdor kljub opominu noče plačati davka, ga odnesejo, kadar sonce najbolj pripeka, nagega na polje ter ga privežejo h kolu. Poleg njega leži v sotoču stražar, ki vpraša kaznjence vsake pol ure, če mu je že dovolj vroče. Že po eni uri izjavi skoraj vsak, da plača rajši davek, nego da bi se še dalje solenčil. Solni žarki se dandanes uporabljajo že v vse mogoče namene, tako daleč je že napredovala veda.

Dvoboj v umetniškem letanju

Znani nemški umetniški letalec Fieseler je pozval v Curihu francoskega letalca Doretta na dvoboj v umetniškem letanju. Doret je sprejel ta poziv in boj med obema letalcema se bo bil na tempelhofskem letališču pri Berlinu.

Kavčuk iz kaktusa

Amerikanski kemik dr. Wichmann iz Los Angeles-a (Kalifornija) je presenetil svet z izjavo, da se da dobiti iz divjega kaktusa kavčuk in sicer v taki množini, da bi se krila z njim vsa potreba, čeprav ga rabi Amerika radi razvite avtomobilske industrije zelo mnogo.

Kaktus je mesnata ploščata ali okrogla rastlina, posejana z bodicami, ki raste v nepregledni množini v Meksiki. Na ta način bi postala Amerika glede kavčuka popolnoma neodvisna od uvoza iz tujine, največ iz angleških kolonij v Afriki.

Ne obrekuj, da ne izgubiš nosal

Melita Altagna in Ivana Lafance v Genovi sta bili sosedji. Pot taki sta vedeli marsikaj druga od druge. Mal prepirček in njunega sporazuma je bilo konec. Nista se pozdravljali, ko sta se srečali na stopnišču, niti se nista pogledali. Še več. Altagna je zvedela po svoji prijateljici, kako je njena sosedja Lafance povsod obrekujala. To je bilo za Altagno le preveč. Vsa ogorčena se je napotila proti domu in razmišljala, kaj naj napravi s svojo obrekljivo sosedo. V tem ji pride ta sama po naključju naproti. Altagna stopi, veselo smehljajoč se, k svoji bivši prijateljici, stisne ji roko, skloni se, kakor bi jo hotel poljubiti in ji kratko malo odgrizne na sredi ceste in obraza nos.

Altagna so prejeli in odvedli v zapor. Lafance pa v bolnišnico. Nos so pobrali s ceste in ga odnesli v ranjenko v bolnišnico kjer pa niso mogli zdravniku več prilepiti in prišiti odgriznjene ude. Tako ne bo mogla Lafance nikdar več vtikati svojega nosu v tuje zadeve.

Nenavaden obisk.

V kraju Cours de L'Yser pri Bordeaux-u na Francoskem se je po-

milijonov več, pa čeprav je letošnja površina obdelane zemlje merila le 16,395.000 hektarov, dočim je lani merila 16,775.000 hektarov. Največ se je pridelalo pšenice, in sicer se jo je pridelalo 1.268 milijonov kg, t. j. 28 odstotkov več nego lani. Na drugem mestu stoji ječmen z 284 milijoni kg, nato sledita žito z 206 milijoni kg in oves s 110 milijoni kg. Letošnja žetev je bila torej prav dobra in to bo brez dvoma imelo ugoden vpliv na bolgarski izvoz.

Žabji dež

V Borstahusnu, mali ribiški naselbini v bližini Landskrona, so opazili vaščani zjutraj, ko so vstali, na trgu, po ulicah, po vrtovih, pa tudi po strehah vse polno žabic. Ker so se pojavile žabice le v omenjenem kraju in jih ni bilo najti niti v bližnji niti v daljni okolici, meni dr. Hanström, ki je vso zadevo preiskoval, da je moralo neurje, ki je ponelo divjalo nad vasjo, nasuti žabe, ki jih je bil bogve kje vihar dvignil. Na kratko povedano, v Borstahusnu je padel dež iz samih žab.

NOVI URNIKI

tržaško - openska tramvaja

Novi urnik bo veljal od 1. oktobra 1927. do 31. maja 1928.

Odhodi iz Trsta, trg G. Oberdan:

6.20 7.00 7.16 7.32 7.48 8.04 8.20

8.36 9.00 9.24 9.48 10.12 10.36 11.00

11.24 11.48 12.04 12.20 12.36 13.00

13.24 13.48 14.12 14.36 15.00 15.24

15.48 16.12 16.36 17.00 17.24 17.48

18.12 18.36 19.00 19.24 19.48 20.12

20.36 21.00 21.24 21.48 22.12 22.36

23.00 23.48 0.24

Odhodi iz Opčin:

5.45 6.12 6.36 7.08 7.24 7.40 7.56

8.12 8.36 9.00 9.24 9.48 10.12 10.36

11.00 11.24 11.40 11.56 12.12 12.36

13.00 13.24 13.48 14.12 14.36 15.00

15.24 15.48 16.12 16.36 17.00 17.24

17.48 18.12 18.36 19.00 19.24 19.48

20.12 20.36 21.00 21.24 21.48 22.12

23.00 23.48

Ravnateljstvo si pridržuje pravico odrediti izredne vožnje izven onih, določenih po urniku.

Odhodi iz Trsta na opensko železniško postajo in nazaj:

Trst: 6.20 11.24 17.24 18.12

Opčine: 6.52 11.56 17.56 18.44

Op. postaja: 7.00 12.04 18.04 18.50

Op. postaja: 6.46 14.54 20.28

Opčine: 7.08 15.00 20.36

Trst: 7.40 15.32 21.08

javi v drugem nadstropju nekega poslojpa nenadoma bik. Z rogmi je bil odprl velna vrata in počasi prlomastil do drugega nadstropja. Ljudje so bežali na vse strani. Tu si je bik zopet odprl stanovanjska vrata in prišel v spalnico trgovca Begeona, ki je ves preplašen vstal in skočil v sami srajci na okno. Od tu je opazoval, kaj dela bik, in je bil pripravljen skočiti na bližnjo streho v slučaju, da bi se mu bil bik le preveč približal. Toda bik se je zadovoljil s trgovčevim knjižnico, Povolal je knjige, jemal jih iz predalnika in si skušal z listi utešiti (telesno ali duševno?) lakoto. Kmalu čez dobro uro se je posrečilo izvedenec, spraviti bika iz trgovčeve spalnice zopet na ulico. Bik ni bil napravil mnogo škode, ne kaj knjig je pokvaril, použil ni nobene, ker so se mu zdele neprebavljive. Največjo škodo je imel trgovec sam, ki je stal v sami srajci oknu v prepihu in je nato radi tega in radi strahu zbežal.

NOVI URNIKI

tržaško - openska tramvaja

Novi urnik bo veljal od 1. oktobra 1927. do 31. maja 1928.

Odhodi iz Trsta, trg G. Oberdan:

6.20 7.00 7.16 7.32 7.48 8.04 8.20

8.36 9.00 9.24 9.48 10.12 10.36 11.00

11.24 11.48 12.04 12.20 12.36 13.00

13.24 13.48 14.12 14.36 15.00 15.24

15.48 16.12 16.36 17.00 17.24 17.48

18.12 18.36 19.00 19.24 19.48 20.12

20.36 21.00 21.24 21.48 22.12 22.36

23.00 23.48 0.24

Odhodi iz Opčin:

5.45 6.12 6.36 7.08 7.24 7.40 7.56

8.12 8.36 9.00 9.24 9.48 10.12 10.36

11.00 11.24 11.40 11.56 12.12 12.36

13.00 13.24 13.48 14.12 14.36 15.00

15.24 15.48 1